

Zahrada, nad níž se tají dech

Název emise: Dendrologická zahrada v Průhonicích

Den vydání: 5. dubna 2023

Hodnoty:

27 Kč; kat. č. 1199 - Jedle korejská (Blue Emperor)

31 Kč; kat. č. 1200 - Pěnišník Doncaster

34 Kč; kat. č. 1201 - Hadí smrk, odrůda smrku ztepilého

Rozměry známkových obrazů: 44,4 x 27,2 mm (1199), 44,4 x 54,4 mm (1200, 1201), vše až k perforaci

Rozměr aršíku: 101 x 148 mm

Výtvarný návrh: Adam Kašpar

Druh tisku: OF; **Tisk:** Tiskárna Hradištko

Tisková forma: 6 AP 3; **Náklad:** 26.000 aršíků

FDC: DT; Tiskárna Hradištko; **Náklad:** 2.400 sérií

Šlechtu u nás odkázal do minulosti zákon číslo 61, vydaný 10. prosince roku 1918. Ne že by u nás pak příslušníci starobylých rodů, nebo i rodin nově nobilitovaných, ze dne na den zmizeli, ale nebylo povoleno, aby používali šlechtické tituly. Veřejnost to tehdy přijala vesměs s uspokojením, nebo dokonce i škodolibě (Haškovi čtenáři o důvodech vědí své). Jako u ostatní populace i mezi příslušníky bývalé šlechty se vyskytovali lidé nejrůznějšího druhu, inteligentní i hloupi, pracovití i lenoši, obětaví i vyžírkové. Byly mezi nimi však i osobnosti mimořádné (stejně jako mezi všemi ostatními vrstvami obyvatelstva), z nichž některé úsilím a výsledky přesá-

hly svou dobou a zanechali po sobě hodnoty významné i pro další generace, někdy doslova pro celý národ.

Tímto obsáhlým úvodem se dostáváme k českému šlechtici Arnoštu Emanuelovi Silva-Tarouca, kterému po většinu života příslušel hraběcí titul. Pocházel ze starobylé rodiny s kořeny v Portugalsku, která v 18. století předsídlila do Čech. Emanuel se narodil v roce 1860 v Čechách pod Kosířem a vedle hraběcího titulu zdědil i cizokrajné tituly markýze, vévody a další. Vzděláním byl právník, ale srdcem přírodovědec. Jako bohatý vlastník několika rozlehlých panství v Čechách a na Moravě se mohl tomuto svému zájmu věnovat do neobyčejné šíře. Nejmíc ho zajímala dendrologie, tedy nauka o dřevinách, a i když v tomto oboru neměl formální vzdělání, dosáhl v něm rozsáhlých znalostí a dokonce vydal několik odborných knih. O stupni jeho znalostí a významu jeho práce na tomto poli svědčí, že se v roce 1908 stal prezidentem Rakousko-uherské dendrologické společnosti, kterou založil a podporoval. Málo známo je, že patřil k zakladatelům Národopisného muzea československého, jemuž na celé desetiletí zapůjčil svůj palác v dnešní pražské ulici Na příkopě (Savarin) pro umístění sbírek. Mimořádně činnorodý byl i v dalších oborech, angažoval se v politice, byl mnoho let poslancem Českého zemského sněmu a později i Panské sněmovny. Jeho kariéra vyvrcholila na sklonku Rakousko-Uherska, kdy ve třech posledních vládách zastával funkci ministra zemědělství (tehdy se říkalo orby).

Nás však tato vynikající osobnost dnes zajímá z jiného důvodu. Arnošt Emanuel se ve svých pětadvaceti letech seznámil s Marií Antoníí, říšskou hraběnkou Nostic-Rieneck, kterou si zanedlouho vzal. Byli spolu jistě šťastni, však také měli devět dětí! Důležité však pro nás je, že Marie Antonie byla majitelkou pozemků v Průhonicích u Prahy, kde pak její manžel vybudoval slavný Průhonicí park. O ten pečoval i po vzniku Republiky československé, a to až do roku 1927, kdy jej v důsledku hospodářských potíží způsobených pozemkovou reformou prodal Československému státu. Žil pak ještě bezmála deset let a v roce 1936 zemřel náhle v německém Virtembersku, kde byl navštívit svou dceru; tam je i pochován.

O jeho povaze a zájmech svědčí i skutečnost, že po vzniku republiky byl předsedou Československé dendrologické společnosti a v tomto oboru dále publikoval.

Nejvýznamnější památkou na Arnošta Emanuela je Průhonicí park, dnes Národní kulturní památka a součást světového dědictví UNESCO. V něm rozsáhle přestavěl původní zámek, a tento úkol svěřil čtveřici mladých českých osobností, teprve sedmadvacetiletému architektu Jiřímu Stibralovi, o pět let staršímu sochaři Celestýnu Kloučkoví, jeho vrstevníku malíři Hanuší Schwaigerovi a stejně starému zahradnímu architektu Františku Thomayerovi. Sluší se podotknout, že zadavateli bylo tehdy 26 let.

Park je pro svou blízkost hlavnímu městu oblíbeným cílem výletů už mnoha generací Pražanů, návštěvy do něj však přijíždějí ze všech koutů republiky i ze zahraničí.

Spravuje jej botanický ústav Akademie věd, který citlivě pečuje o toto vrcholné dílo českého přírodně-krajinářského slouhu. I když sám park je relativně novodobý, nalezneme v něm i památku skutečně starobyloou, Kostel Narození Panny Marie, vysvěcený už roku 1187!

I když je Průhonický park nejznámějším zdejším areálem, náš dnešní zájem patří jinému parku, přesněji zahradě, o jejíž založení se rovněž zasloužil Arnošt Emanuel, který pro ni v roce 1922 poskytl pozemky. Její umístění se v průběhu doby měnilo, dnes leží nedaleko od slavnějšího sourozence, na druhé straně dálnice D1, mezi obcemi Průhonice, Újezd, Křeslice a Čestlice. Shodou okolností to tu dobře znám. Před bezmála půl stoletím jsem totiž jako absolvent Střední zemědělské technické školy v Benešově (když mě napoprvé nevzali na Vysokou školu zemědělskou) nastoupil jako farmář na pobočce Státního statku Praha (ředitelství měl na Smíchově vedle Poštovního muzea) v Petrovích. Odtud byl do Křeslic a Újezda jen skok a o kousek dál byl rybník, součást parku, do nějž jsme k večeru potají jezdili plavit koně. Ne že by mě dendrologie tehdy nějak zvlášť zajímala, ale prostředí zdejší dendrologické zahrady bylo tak krásné, že jsem si do ní zvykl jezdit i později, a vlastně to trvá dodnes.

Dendrologickou zahradu spravuje Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, který o ni nejen dobře pečuje po odborné stránce, ale dbá i o to, aby byla lákavým cílem pro návštěvníky. Těm je otevřena od března do října, od 9 do 18 hodin, od května do srpna dokonce do 19. Kdybyste si sem chtěli udělat výlet, připravte si stokorunu na vstupné, senioři, děti a studenti platí jen 60, a mají tu i vstupné rodinné.

V zahradě je soustředěna sbírka různorodých dřevin, což je samo o sobě pro návštěvníky zajímavé, a mnozí sem na jaře míří na tradiční výstavu tulipánů a dalších cibulovin, později tu můžeme obdivovat krásné rododendrony, v létě tu kvetou jiriny, krásná procházka je tu i na podzim.

Autorem výtvarného návrhu aršíku je mladý, teprve devětadvacetiletý absolvent Ateliéru malířství na Akademii výtvarných umění v Praze Adam Kašpar, jemuž jako předloha posloužila vlastní olejomalba provedená na papíru. Zachytil na ní části Dendrologické zahrady, které jej nejvíc zaujaly. Jde tedy vlastně o obraz „zmenšený“ do formátu aršíku.

Volba tvůrce byla jistě odvážná, ale vyplatila se. Do naší známkové tvorby vnesl nový pohled - aršík i jeho jednotlivé známky jsou zcela osobité, zase jiné, než ty od starších tvůrců. Slibné je, že převažujícím tématem Kašparových prací je příroda, věrme tedy, že mu ve známkové tvorbě budou v tomto oboru svěřeny i další úkoly. S jeho pracemi se můžete snadno seznámit na instagramu na profilu [adamkaspar_paintings](https://www.instagram.com/adamkaspar_paintings).

Kresebná výzdoba trojice obálek dne vydání je věnována větvíčkám s květy hrušně, jabloně a hlohu. Před-

loha je dobře technicky i barevně sladěna s možnostmi digitálního tisku, při pohledu pouhým okem navozuje dojem akvarelu.

Razítka jsou sympaticky jednoduchá, trochu překvapivá je různá velikost písma a číslic (zjevně přizpůsobená velikosti vyobrazeného listu), čehož si však všimnete jen když leží vedle sebe.

Na závěr pochvalná poznámka tiskárně ke známce 31 Kč s vyobrazením rododendronu, jehož středy květů nápadně vstupují z obrazu, což známku ozvláštňuje a dobře vyvažuje proporce aršíku.

Arnošt Emanuel Silva-Tarouca prožil plodný život a zanechal po sobě rozsáhlé dílo. Je štěstí, že je o ně dobře pečováno a působí radost generacím návštěvníků. Novou emisi tedy beru i jako počtu této osobnosti. FB

